

Мотальскія кажухі.

ніткамі чырвонага і сіняга ці чорнага колеру, сучасных — паліхромнымі. Заканчваюцца традыц. ручнікі карункамі, якія плялі з нітак асновы ўручную (у сучасных карункі вяжуць кручком).

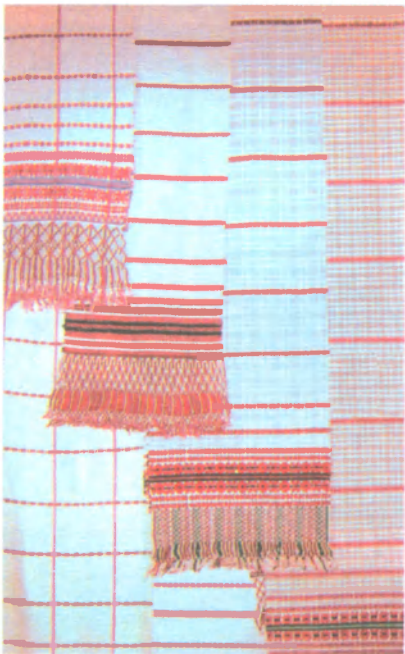
МОЎНЫ САЮЗ, тып арэальна-гістарычнай супольнасці моў, які характэрызуецца пэўнай колькасцю падобных структурных і матэрыяльных прызнакаў, што былі набыты ў выніку доўгачасовага і інтэнсіўнага кантактнага і кавергентнага развіцця ў межах адной геагр. прасторы. Вызначае шэраг падабенстваў паміж мовамі на розных узроўнях моўнай сістэмы: у сінтаксісе, марфалогіі, фанетыцы і фразеалогіі. У найб. ступені *канвергенцыі* падвяргаецца сінтаксіс моў у М.с., у найменшай — фанетыка. Вылучаюцца балканскі, гімалайскі, паволжскі і інш. М.с. Напр., балканскі М.с. уключае балгарскую, македонскую, сербскую і харвацкую, усх.-раманскія, албанскую і навагрэч. мовы. У працэсе інтэнсіўнага ўзаемадзяння ў мовах балканскага М.с. выпрацаваліся падабенствы на ўсіх узроўнях моўнай сістэмы — т.зв. балканізмы. Вызначальнай тэндэнцыяй канвергентнага развіцця моў М.с.

з'яўляецца спрашчэнне граматычных сродкаў (аграматызм). М.с., пастуляваныя на аснове падабенстваў на ўсіх моўных узроўнях, называюць інтэнсіўнымі, а на аснове падабенстваў на адным узроўні — экстэнсіўнымі (еўразійскі М.с., каўказскі М.с.). М.с. можна лічыць бел.-літоўска-польск., укр.-славацка-венгерскую дыялектныя групы.

С.У.Шахоўская.

МОЎНЫЯ КАНТАКТЫ, узаемадзеянне дзвюх або некалькіх моў, якія аказваюць уплыў на розныя ўзроўні структуры адной ці многіх з іх. Сац. ўмовы М.к. вызначаюцца неабходнасцю зносін паміж прадстаўнікамі розных этнічных і моўных груп, якія ўступаюць паміж сабой у інтэнсіўныя сувязі па гаспадарчых, паліт. і інш. прычынах. М.к. адбываюцца дзякуючы рэгулярным дыялогам, зносінам паміж носбітамі розных моў, пры якіх кожны з удзельнікаў дыялога адначасова або паасобку выкарыстоўвае абедзве мовы. М.к. даюць магчымасць змены сістэмы фанем адной (ці некалькіх) кантак-

Мотальскія ручнікі

туючых моў. Гэтыя змены могуць тычыцца або фанетычнай рэалізацыі адной ці некалькіх фанем, або ўсёй фаналагічнай сістэмы ў цэлым. Адначасовае супадзенне структуры фаналагічнай сістэмы, часткі слоўніка, некаторых граматычных катэгорый (пры магчымасці іх выражэння рознымі сродкамі ў кожнай з кантактуючых моў) характарызуюць моўныя саюзы, якія ўзнікаюць пры М.к. Лінгвістычныя вынікі М.к. у залежнасці ад узроўню функцыянальнага развіцця кожнай з кантактуючых моў, фактару генетычнай блізкасці моў і інтэнсіўнасці кантактаў могуць быць рознымі (моўныя запазычанні, з'явы інтэрферэнцыі, змешванне моў, розныя віды білінгвізму, змена мовы). Кантактаванне можа адбывацца на ўзроўні як літ. моў, так і некадыфікаваных форм існавання мовы, у пісьмовай і вуснай форме. Лексічныя запазычанні як адзін з найб. відавочных вынікаў М.к. назіраюцца пераважна ў тэрміналогіі, кніжнай мове (*русізмы, грэцызмы, галіцызмы* і інш. ў бел. мове), у агульнаўжывальнай нейтральнай гутарковай і зніжанай

лексіцы. Як правіла, М.к. суправаджаюць культ., ваен., эканам. і інш. кантакты. Характар М.к. вызначаецца зонай кантактавання (камунікатыўныя сферы, формы існавання мовы), сітуацыяй (наяўнасць ці адсутнасць білінгвізму, жывыя ці мёртвыя мовы), ўмовамі (інтэнсіўныя, цесныя, неінтэнсіўныя) кантактаў, рэгулярнасцю (рэгулярныя і спарядычныя). Паняцце «М.к.» прадугледжвае натуральны, негвалтоўны і няшкоднасны для кантактуючых моў характар кантактаў, што дазваляе лічыць тэрмін «М.к.» кантрастыўным, а не родавым ў адносінах да тэрміна «моўныя канфлікты» (канфлікт як выгляд кантакту).

Д.В.Дзятко.

МОЎЧАДЗЬ, вёска ў Баранавіцкім р-не, на р. Моўчадзь. За 33 км на ПнЗ ад г. Баранавічы, 4 км ад чыг. ст. Міцкевічы на лініі Баранавічы—Ліда, 230 км ад Брэста, на аўтадарозе Баранавічы—Моўчадзь—Дзятлава. Цэнтр Моўчадскага с/с. 281 гаспадарка, 669 ж. (2013).

У 1486 мястэчка ў Слонімскім намесніцтве Троцкага ваяв., з 1565—

Моўчадская Петрапаўлаўская царква

